

Sygn. akt I CSK 593/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa Instytutu M. w Ł.
przeciwko D. spółce z o.o. w W.
o ochronę praw autorskich
oraz z powództwa wzajemnego D. spółki z o.o. w W.
przeciwko Instytutowi M. w Ł.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 lipca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego (powoda wzajemny)
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 grudnia 2019 r., sygn. akt VI ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany (i powód wzajemny) D. sp. z o.o. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 grudnia 2019 r., którym zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 marca 2018 r., zobowiązujący pozwanego (i powoda wzajemnego) do zaprzestania naruszania praw autorskich powoda Instytutu M. z siedzibą w Ł. do czasopisma zatytułowanego „I.” poprzez usunięcie wszystkich artykułów oraz ich streszczeń, opublikowanych od dnia 1 lipca 2020 r. na stronach internetowych (...) i oraz do złożenia oświadczeń w języku polskim i w języku angielskim o treści określonej w sentencji. Zmiana wyroku dokonania przez Sąd Apelacyjny polegała na oddaleniu powództwa w zakresie wykraczającym poza zobowiązanie pozwanego (powoda wzajemnego) do zaprzestania naruszania opisanych praw autorskich.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Skarżący oparł skargę na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występują dwa istotne zagadnienia prawne, które sformułował w następujący sposób:

a) czy w przypadku podniesienia w apelacji zarzutu naruszenia art. 65 k.c. na tle wykładni postanowienia umowy, w ramach wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia wyroku, sąd w uzasadnieniu zobowiązany jest do szczegółowego omówienia przeprowadzonej przez siebie wykładni oświadczenia woli, którego dotyczył zarzut apelacyjny, w tym wskazania, jaki jest literalny sens tego oświadczenia, jaki był cel i zgodny zamiar stron umowy, a w przypadku braku zgodnego zamiaru stron, jak sąd ustalił obiektywne znaczenie badanego oświadczenia, w tym, czy wziął pod uwagę okoliczności jego złożenia, zasady współżycia społecznego i utrwalone zwyczaje;

b) czy jeżeli strony przewidziały w umowie zastrzony wzorzec należytego wykonania zobowiązań wynikających z tej umowy, to dopuszczalne jest rozpatrywanie kwestii wykonania takiej umowy jedynie na tle art. 355 § 2 k.c., czy też należy najpierw ustalić, czy doszło do naruszenia należytej staranności

w rozumieniu art. 355 § 2 k.c., a następnie dokonać kwalifikacji danego naruszenia należytej staranności z punktu widzenia zaostrego kryterium umownego?

Skarżący uzasadnia oczywistą zasadność skargi dokonaniem wykładni postanowienia umowy dotyczącego możliwości wypowiedzenia poprzez przypisanie temu postanowieniu znaczenia odpowiadającego jego subiektywnemu rozumieniu przez powoda, a zatem naruszeniem art. 65 k.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - niepubl.).

Tych wymagań nie spełnia pierwsze zagadnienie sformułowane w skardze. Udzielenie twierdzącej odpowiedzi na tak postawione pytanie nie powinna budzić wątpliwości u przeciętnego absolwenta prawa, a zatem nie stanowi problemu prawnego o tak skomplikowanej strukturze, by wymagało to zaangażowania Sądu Najwyższego. Ponadto, udzielenie odpowiedzi na tak postawione pytanie nie miałoby wpływu na rozstrzygnięcie sprawy, bowiem problem, który pozwany stara się zarysować należałoby raczej opisać poprzez wątpliwość, czy Sąd odwoławczy takiemu obowiązkowi sprostał. Ten zaś problem nie ma już charakteru jurydycznego, lecz stanowi polemikę z ustaleniami stanu faktycznego dokonanymi przez sąd powszechny, co nie może stać się przedmiotem zarzutu skargi kasacyjnej na mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Również drugie zagadnienie zaproponowane przez skarżącego nie spełnia powyższych wymagań. Nie zostało bowiem sformułowane w oparciu o podstawę prawną, na tle której zapadł zaskarżony wyrok. Uzasadniając drugi dostrzeżony przez siebie problem prawny, skarżący zakłada, że Sąd odwoławczy ocenił dopuszczalność wypowiedzenia umowy przez powoda na podstawie wzorca

należytej staranności z art. 355 § 2 k.c., podczas gdy - w ocenie skarżącego - powinien dokonać tego na podstawie wykładni postanowienia umownego, w którym zawarto sformułowanie „istotne naruszenie obowiązków wynikających z umowy”. Takie założenie nie odpowiada treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym Sąd odwoławczy (str. 15-16) wyraźnie zaznacza, że tak częste i długotrwałe niewypełnianie zadań spoczywających na wydawcy publikacji, jakie miało miejsce w niniejszej sprawie stanowi istotne naruszenie obowiązków umownych, a zatem wypełnia kryterium punktu 16.1 a i b samej umowy. Ustawowy wzorzec należytej staranności został jedynie wykorzystany do badania tego, czy w ogóle wady występujące w procesie edycyjnym należy uznać za naruszenia obowiązków typowych dla wydawnictw. Sąd Najwyższy podziela przy tym stanowisko, że naruszenia takie jak brak udostępnienia informacji o bieżących numerach wydawnictwa periodycznego, brak jednolitej edycji tekstu, błędy edytorskie naruszające nie tyle podwyższony standard staranności wymagany od profesjonalisty, ile standard wymagany od przeciętnego ucznia czy studenta (np. nierówne rozmieszczenie punktów w obrębie edytowanego tekstu) godzą w samą istotę umowy redakcyjno-publikacyjnej.

Z kolei dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - niepubl.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości

ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, niepubl.).

W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy szczegółowo zaznaczył, jakie przesłanki doprowadziły go do nadania wyrażeniu „istotne naruszenie obowiązków wynikających z umowy” znaczenia obejmującego szereg błędów wydawniczych i edytorskich ustalonych w postępowaniu dowodowym przez sądy *meriti*. Przede wszystkim brał w tym zakresie pod uwagę ilość, przedział czasowy i natężenie tych błędów, a także wzorzec starannego wydawcy ustalony zgodnie z art. 355 § 2 k.c oraz zasadami zdrowego rozsądku i doświadczenia życiowego. Nie odwoływał się przy tym w ogóle do subiektywnego znaczenia nadawanego temu wyrażeniu przez którąkolwiek ze stron.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.